

**HE eduskunnalle
sähköturvallisuuslaiksi ja laiksi eräitä
tuoteryhmiä koskevista ilmoitetuista
laitoksista annetun lain muuttamisesta
HE 116/2016 vp**

Perustuslakivaliokunta 9.9.2016

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Sähköturvallisuuslain kokonaisuudistus

Sektorilainsäädäntö:

- Sähköturvallisuuslaki - EMC-direktiivin ja pienjännitedirektiivin toimeenpano sekä kansallinen sääntely
- Hissiturvallisuuslaki – hissidirektiivin toimeenpano sekä kansallinen sääntely

Horisontaaliset yleislait:

- Laki eräiden tuotteiden markkina- ja turvallisuusvalvonnasta - EMC-direktiivi V luku, pienjännitedirektiivin IV luku ja hissidirektiivin V luku toimeenpano kansallisesti
- Laki eräitä tuoteryhmiä koskevista ilmoitetuista laitoksista (278/2016) - EMC-direktiivin ja hissidirektiivin IV luku toimeenpano kansallisesti

Valtioneuvoston asetukset

A. Sähköturvallisuuslain nojalla annettavat:

- 1) valtioneuvoston asetus sähkölaitteiden ja -laitteistojen sähkömagneettisesta yhteensopivuudesta (EMC)
- 2) valtioneuvoston asetus sähkölaitteiden turvallisuudesta (LVD)
- 3) valtioneuvoston asetus sähkötyöstä ja käyttötyöstä (kansallista)
- 4) valtioneuvoston asetus sähkölaitteistoista (kansallista)

B. Sähköturvallisuuslain ja hissiturvallisuuslain nojalla annettavat:

- 1) valtioneuvoston asetus Sähkö- ja hissiturvallisuuden neuvottelukunnasta (kansallista).

Sähköturvallisuuslainsäädännön kokonaisuudistus on pääasiassa lainsäädäntötekniinen uudistus ja sisällöllisiä muutoksia on ehdotettu rajallisesti.

Asetuksen antaminen ja lainsäädäntövallan siirtäminen

- Ehdotetussa laissa säädettäisiin yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Laissa säädettäisiin perusasioista ja ehdotetusta laista kävisi selkeästi ilmi, mistä on tarkoitus säätää asetuksella. Valtuutukset on laadittu tarkkarajaisiksi ja täsmällisiksi. Laissa oleva perussäännös sitoo ja rajaa asetuksenantajan toimivaltaa.
- Toimeenpantavien direktiivien osalta lakiehdotukseen on esitetty käytettäväksi staattista viittaustekniikkaa direktiivin liitteisiin. EMC-direktiivin liite II, III ja IV sekä pienjännitedirektiivin liite III ja IV koskevat teknisiä yksityiskohtia ja niitä käyttää hyvin rajattu joukko.
- Osa EMC-direktiivin ja pienjännitedirektiivin liitteistä on esitetty inkorporoida lakiin ja valtioneuvoston asetukseen.
- Asetuksenantovaltuuksista kaikki ehdotetaan annettavaksi valtioneuvostolle.

Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

1/2

- Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.
- Ehdotetussa laissa on säädetty täsmällisesti valtuutetun laitoksen, valtuutetun tarkastajan ja pätevyysarviointilaitoksen tehtävistä, kelpoisuusvaatimuksista ja toiminnan valvonnasta. Sähköturvallisuusviranomainen valvoisi ko. elinten toimintaa.
- Pätevyysarviointilaitoksen harkintavaltaa päätöksenteossa kaventaa olennaisesti se, että säännöksissä soveltuvan tutkinnon sisältö ja laajuus on määriteltävä täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Pätevyystodistuksen edellytyksenä oleviin eri osatekijöihin: koulutukseen, työkokemukseen ja turvallisuustutkintoon sisältyy siten vähän harkintaa.
- pätevyysarviointilaitoksella, SETI Oy:llä on jo vuodesta 1996 saakka ollut oikeus antaa pätevyystodistus henkilöille, jotka täyttävät laissa säädetty vaatimukset, joten kyse on hyvin vakiintuneesta hallinnollisesta ratkaisusta.

Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

2/2

- **Pätevyydenarviointilaitos ei myönnä oikeutta sähkötöiden aloittamiseen eikä se myöskään valvo toiminnanharjoittajia. Vasta kun sähköturvallisuusviranomainen on saanut ehdotetun lain 55 §:n mukaisen ilmoituksen, toiminnanharjoittaja saisi oikeuden sähkötöiden aloittamiseen. Pätevyystodistus ei siis oikeuta tekemään sähkötöitä vaan lisäksi vaaditaan, että sähköturvallisuusviranomaiselle tulee tehdä ilmoitus. Toisaalta pätevyystodistuksen puute ei myöskään ole este ammatinharjoittamiselle, sillä aina on mahdollista palkata pätevä sähkötöiden johtaja, jonka valvonnassa voi itsekkin tehdä sähkötöitä.**
- **Valtuutetun laitoksen ja pätevyysarviointilaitoksen henkilökunta sekä valtuutettu tarkastaja toimivat ehdotetun lain 80 §:n 1 momentin mukaan julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan rikosoikeudellisella virkavastuulla ja ko. tahoihin sovelletaan hallinnon yleislakeja.**
- **Ministeriön käsityksen mukaan tarkoituksenmukaisuusvaatimus täyttyy julkisen vallan siirtämisen osalta.**

Oikeus työhön ja elinkeinovapaus

- Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan elinkeinolla.
- Elinkeinovapauden rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Niiden olennaisen sisällön, kuten rajoitusten laajuuden ja edellytysten, tulee ilmetä laista. Sääntelyn sisällön kannalta on myös tärkeää, että säännökset luvan edellytyksistä ja pysyvyydestä antavat riittävän ennustettavuuden viranomaistoiminnasta.
- Vaikkei ehdotetussa sääntelyssä olekaan kysymys perustuslain 18 §:ssä turvatun elinkeinovapauden rajoittamisesta lupamenettelyllä, voidaan arvioida, että lain 55 §:n mukaisella ilmoitusvelvollisuudella on tosiasiallisia vaikutuksia elinkeinon harjoittamiseen toiminnanharjoittajan ja sähkötöiden johtajan osalta. Sääntelyn tulee näin ollen täyttää perusoikeutta rajoittavalta lailta vaaditut yleiset edellytykset mukaan lukien vaatimus elinkeinovapauden rajoitusten täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta samoin kuin viranomaistoiminnan riittävästä ennustettavuudesta.
- Sähköturvallisuusviranomaiselle tehtävän ilmoituksen taustalla voidaan katsoa olevan sellaisia tärkeitä turvallisuuteen liittyviä yhteiskunnallisia intressejä, jotka puoltavat lakiehdotuksen mukaista sääntelyä.

Yksityiselämän suoja, sananvapaus ja oikeus turvallisuuteen

1/3

- Esitetty sääntely olisi merkityksellinen myös perustuslain 10 §:n 3 momentin kannalta, jonka mukaan lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä.
- Esitetyn lain 91 §:ssä valvontatoimenpiteiden ulottaminen pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin rajattaisiin vain tilanteisiin, joissa tarkastus olisi tiloissa välttämätöntä sähkölaitteen tai -laitteiston sähkömagneettisesta yhteensopimattomuudesta epäillyn ongelman selvittämiseksi. Tarkastusta ei voisi tehdä, jos häiriön selvittäminen olisi muulla tavoin mahdollista. Häiriön selvittäminen vaatii usein kuitenkin mittauksia tiloissa, joissa häiriintyvä laite sijaitsee ja joissa häiriön lähteen epäillään sijaitsevan. Tarkastuksen tulisi olla välttämätön tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi. Lisäksi edellytettäisiin, että sähköturvallisuusviranomaisella olisi syytä epäillä kyseessä olevan esitetyn lain 117 §:n 1 momentin 1—3, 8, 18, 21 tai 22 kohdassa tarkoitettu sähköturvallisuutta koskevien säännösten rikkominen.

Yksityiselämän suoja, sananvapaus ja oikeus turvallisuuteen

2/3

- sähköturvallisuusrikkomusepäily ei olisi kuitenkaan kotirauhan piiriin ulottuvan tarkastuksen tarkoitus, vaan yksi edellytys, jonka tarkoituksena on osaltaan rajata viranomaisen tarkastusoikeutta tällaisiin tiloihin. Tarkastusvaltuutta ei olekaan ehdotetussa säännöksessä sidottu epäilyyn sähköturvallisuussäännösten rikkomisesta, eikä säännös ehdotetussa muodossaan oikeuta viranomaista tarkastamaan kotirauhan piiriin kuuluvia tiloja "rikoksen selvittämiseksi", vaan tarkastusoikeus annettaisiin perustuslain 10 §:n 3 momentin tarkoittamassa mielessä, kun tarkastus on välttämätön "perusoikeuksien turvaamiseksi"
- Sääntelyn tavoitteena on turvata häiriötön viestintä erilaisia viestintäpalveluita käyttäville ja näin ollen turvata perustuslain 12 §:n mukaisen sananvapauden toteutuminen. Sääntelyn tavoitteena on myös turvata perustuslain 7 §:n mukainen oikeus elämään ja turvallisuuteen. Sähkömagneettiset häiriöt voivat aiheuttaa virhetoimintoja sellaiseen laitteeseen, jonka tarkoitus on varmistaa käyttäjänsä turvallisuus, kuten esimerkiksi uniapnelayitteet tai turvarannekkeet. Sähkömagneettiset häiriöt voivat häiritä tai estää myös viranomaisten VIRVE-verkon käytön ja aiheuttaa näin ongelmia mm. pelastustoimen, poliisin, sosiaali- ja terveyssektorin, puolustusvoimien, rajavartiolaitoksen, Tullin, Finavian ja hätäkeskuslaitoksen viestinnän toimintaan.

Yksityiselämän suoja, sananvapaus ja oikeus turvallisuuteen

3/3

- Sääntely olisi yhdensuuntainen tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) sääntelyn kanssa, mutta ehdotetussa laissa häiriön aiheuttajaksi epäillään lain soveltamisalan mukaisesti sähkölaitetta tai -laitteistoa, kun tietoyhteiskuntakaaren mukaisen mahdollisen tarkastuksen kohteena on radiolaitte (Tietoyhteiskuntakaari 326 §).
- Tukes on nykyiselläänkin tehnyt tarkastuksia pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin.

Rangaistussäännös

- Perustuslain 8 §:ssä säädetään rikosoikeudellisesta laillisuusperiaatteesta. Yksi laillisuusperiaatteen vaatimuksista on lain riittävä täsmällisyys. Kunkin rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistava laissa riittävällä täsmällisyydellä ja tarkkarajaisuudella siten, että lain sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin teko tai laiminlyönti rangaistavaa.
- Ehdotetun lain 117 §:n rangaistussäännös on pyritty laatimaan täsmälliseksi ja tarkkarajaiseksi viittamaalla mahdollisimman yksityiskohtaisesti niihin asiallisiin säännöksiin, joiden rikkomisesta on säädetty rangaistus.
- Ehdotetussa rangaistussäännöksessä on pyritty ehdottamaan kriminalisoiduksi samat direktiivien artiklat kuin muissakin direktiivipaketin lakiehdotuksissa.

Sari Rapinoja
sari.rapinoja@tem.fi